

”Att vara sin egen fiende”

Att möta aggressivitet

Funderingar, strategier, metoder, ansvar, förklaringar

Kunskap

Owe Sjölander 2015

Vem är förövaren?

En person, ofta en man, som utför...

”Handlingar mot en annan person, som smärtar eller skadar, skrämmer eller kränker, och/eller får personen att göra eller avstå att göra någonting mot sin vilja.”

Per Isdal, 2000

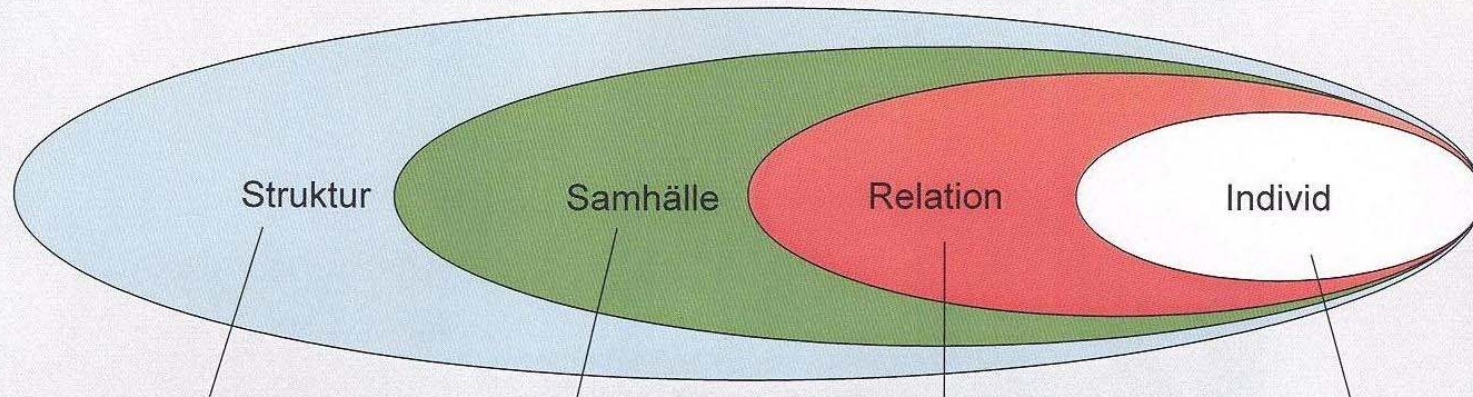
MEN han är också.....?

Olika former av våld:

- Fysiskt
- Psykiskt
- Sexuellt
- Materiellt
- Latent
- Ekonomiskt

Ekologisk förklaringsmodell

Exempel på faktorer som ökar risken för partnerrelaterat våld

Strukturer som styrs av könstillhörighet och makt
Överordning, underordning
Maskulinitet associeras till dominans, heder och aggression

Påfrestande sociala förhållanden - utanförskap, arbetslöshet mm.
Umgänge med andra vars normer legitimerar våldet

Otrygga anknytningsmönster
Bristande förmåga att hantera relationer
Konflikter i förhållandet

Individualpsykologiska faktorer
Bevitnat eller varit utsatt för våld under uppväxten
Bristande omvårdnad under uppväxten
Medicinsk/biologisk problematik
Missbruksproblematik

Hur förklaras mäns våld mot kvinnor?

Makt och kontroll:

- Mäns överordning – kvinnors underordning
- Den glidande övergången från fredlig till våldsam relation

ELLER

Vanmakt och rädsla:

- Våld som resultat av kommunikationssammanbrott
- Förhistoria – våld – efterspel

ELLER

Behövs de båda förklaringsmodellerna samtidigt!?

Michael P Johnson

”Våldets typologi”

- **Intimate Terrorism** (Systematiskt och kontrollerande. Att med våld ha total kontroll över partnern och över tid)
- **Violent Resistance** (Våldsamt motstånd)
- **Situational Couple Violence** (”Situationsbetingat partnervåld, Episodiskt partnervåld” – Ej systematiskt. En eller båda kan vara/är våldsamma. Syftet är inte att uppnå generell/total kontroll)

Kontrollerande partnervåld

- Olika former av våld, terror, trakasserier och hot.
- Beräknande och planerat.
- Syftar till att dominera/äga och bryta ner.
- Ofta personlighetsstörning hos utövaren.
- 97% är män

Situationsbetingat partnervåld

- Utlöses i stressituationer
- Vrede, frustration eller rädsla kan övergå i våld
- Våldet kan vara ömsesidigt

Intim terrorism

(Michael Johnsson)

Typ 1 (COBRA) känslökall, våldsam, kontroll, behöver dig (ägodel), manipulativ, självförtroende, "snabb" "döda i blicken" titta för länge.
1.Fjäsk 2.Hot 3. Aggressivitet

Typ 2 (PITBULL) bekräftelsebehov, kontrollbehov (rädsla , oro) separationsångest, depressivitet, negativ självbild, dåligt självförtroende, beroende hela tiden.

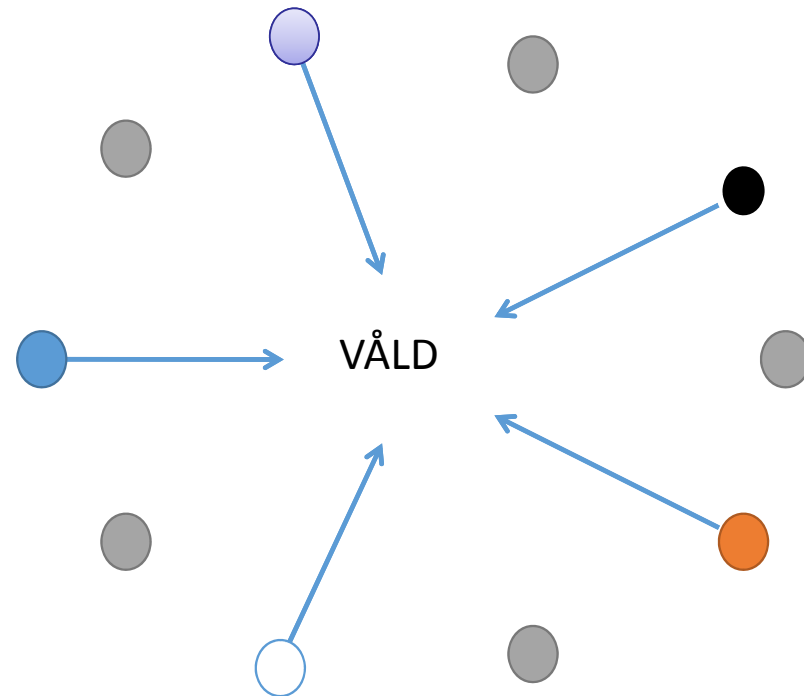
(Gottman/Jacobson)

Eklektiskt förhållningssätt

Ex:

- Psykodynamiskt
- Anknytningsteoretiskt
- Kognitivt
- Traumapsykologiskt
- Traumapsykologiskt
- Systemiskt
- Övriga.....

Metoder för arbete med våldsutövare

- Edukativa behandlingsmetoder (kognitivt och inlärningsteoretiskt inriktade metoder; ex. Duluth, IDAP, Anger Management)
- Psykoedukativa behandlingsmetoder (Betonar både tankemässiga och känslomässiga orsaker till våld; ex. ATV, Emerge, Rikskriscentrum)

Konsekvenser av våld

Den som utövar våldet

- Ensamhet
- Skam/skuld
- Vidmakthåller låg självkänsla
- Förstör sina relationer
- Undergräver sin föräldraroll
- Ekonomisk skada
- Samhällets sanktioner

Insikt och motivation till förändring

- Jag är värd att ha det bättre..
- Jag kan inte förändra den andre.
- Vilken hjälp behöver jag och mina barn?

Eller

- Jag har inte bett om att få gå hit.
- Jag har inga problem - jag är oskyldigt anklagad
- Jag har fråntagits min rätt till mina barn.

PLIKT?

- Vara formell – inte personlig
- Känsломässigt neutral
- Myndighetsutövning
- Följa lagen
- Professionell

KOMPETENS?

- Vara personlig – inte privat
- Mötet lika viktigt som metoden
- ”Påläst”
- Uppdaterad
- Professionell

Terapeutens ansvar 1

- Förmedla trygghet och hopp om förändring
- Att "bära" hoppet!
- Bekräfta hans/hennes upplevelse (även om du tycker den är fel)
- Skilj mellan person och handling
- Anmälningsplikt
- Att förbereda klienten för förändringen
- Fortlöpande riskbedömning och säkerhetsplanering

Terapeutens ansvar 2

- Ansvara för att barnperspektivet *alltid* tydliggörs och finns i rummet.
- Aldrig tro att «kartan är samma som terrängen» (metoden måste justeras så att den «tjänar» den kliniska verkligheten – inte tvärt om).

Behandlingsmetodik för den som utövar våld

- Introduktion
- Behandlingssamtal
- Uppföljning

Introduktion: (individuella samtal under ca 4 till 6 veckor)

- Motivation, trygghet, hopp
- Information – anmälningsplikt/sekretess
- Icke våldsavtal
- Screening/riskbedömning
- Partnererbjudande
- Erbjudande till barnen
- Social kontext/nätverkskarta

Varför så arg??

- Jag blir inte sedd! Inte bekräftad! Inte trodd!
- Jag duger inte!
- Jag har det svårt!
- Jag är egentligen rädd!
- Jag känner skam!
- Jag har skuld!
- "Jag blir min egen fiende"

Screening

- Definitioner
- Vad kan räknas som våldsamt, hotande och kränkande beteende? Vem "äger" frågan?
- Våldets historia
- Situationen, nu, nu
- "Yttre motivation" eller "inre beslut"??

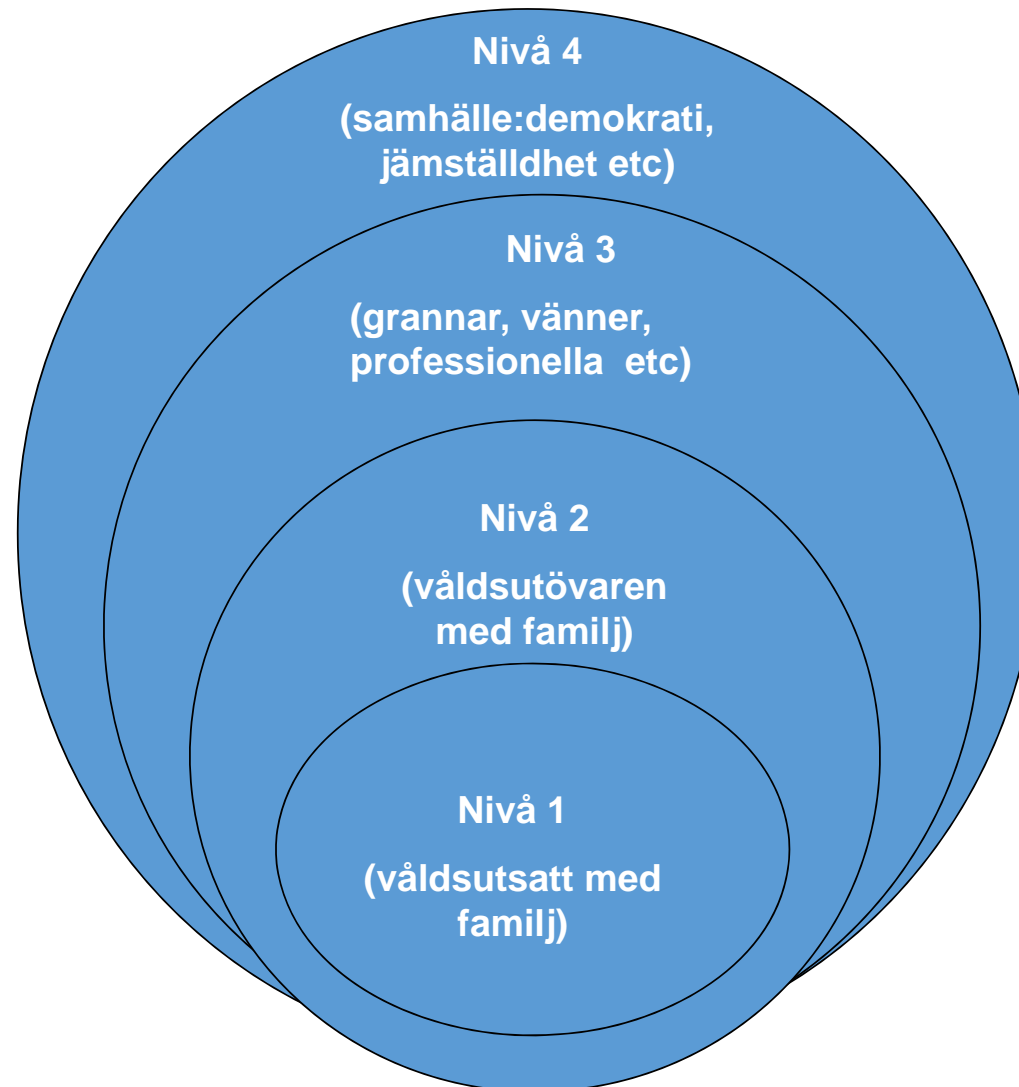
Partnerkontakt

- **Risk- och säkerhetsbedömning:**
  - föreligger fortsatt risk för våld?
  - säkerhetsplanering
- **Information:**
  - hur vi arbetar med våldsutövande män
  - om han följer behandlingen och kommer på avtalade tider
  - om vad och var hon kan få hjälp för egen del.
- **Ett erbjudande till partnern att:**
  - berätta om sin situation och om det våld hon har utsatts för.

FAQ

- Har jag något ansvar för hans behandling?
- Han säger att ni säger att jag inte får provocera honom, är det så?
- Han säger att de andra männen i gruppen har utsatt sina partners för mycket grövre våld än vad min partner har utsatt mig för!?
- Berättar ni för min partner vad jag berättar för er? Kan jag lita på sekretessen?
- Vad är en normal relation?
- Tänker jag rätt när jag tycker att det inte är OK att bli slagen?

Utvidgat brottsofferperspektiv

Bild 23

O1

Owe Sjölander 2012

Owe; 2014-11-05

Gruppsamtal (min 24 veckor (Utväg/ATV))

Individuella samtal (varierande antal)

- Att beskriva det våld han utövar
- Att **ha** ansvar för våldet
- Att etablera alternativa handlingsmönster
- Att se sammanhang
- Att förstå effekten av att vara våldsam
- Att "reparera"

8 TEMAN

- Vad är våld
- Psykiskt våld
- Sex
- Alternativ till våld
- Ansvar
- Far och barn
- Orsaker till våld
- Konsekvenser

Teman i behandlingsarbetet

GRÄNSER

AGGRESSIVITET/"BRIST" PÅ AGGRESSIVITET

SVARTSJUKA

INTEGRITET/BRIST PÅ INTEGRITET

KONTROLL/BRIST PÅ KONTROLL

KOMMUNIKATION

FÖRÄLDRASKAP

SEXUALITET

OTROHET

BEROENDE – SJÄLVSTÄNDIG

JÄMSTÄLLDHET

KRISER

ANSVAR

ALTERNATIV TILL VÅLD

Med våldet som huvudtema

- Beskrivning av våldshändelserna
- Dekonstruktion av våldshändelser

Den som utövar våld är ansvarig för våld!

Meningen med våldet blir synligt

Skam blir skuld

Konsekvenserna av våldet framträder

”Jag slår inte för att *du* behöver det
utan för att *jag* behöver det”

Per Isdal

Lära sig känna eller lära sig tänka

- Pitbull
- Cobra
- Man måste tåla kriget
- Att **ha** ansvar
- Att **ta** ansvar
- Att **inte ta** ansvar

”GRUNDKÄNSLOR”

VREDE

RÄDSLÅ

SORG

GLÄDJE

Är det manligt att vara:

Fysiskt och psykiskt stark?

Självbehärskad och lugn?

Att ha kontroll?

Inte göra bort sig?

Stå ut – tåla?

Klok och målmedveten?

Eller

Barnslig och kunna visa svaghet?

Ha tillgång till sina känslor?

Vara kärleksfull?

Kunna be om förlåtelse?

Mjuk och öppen?

Konsekvenser av våld

Den som är våldsutsatt

- Psykiska/känslomässiga
- Relationsmässiga
- Kognitiva
- PTSD posttraumatiskt stressyndrom
- Fysiska/psykosomatiska
- Ekonomiska/materiella

Konsekvenser av våld

Barnen

- Återkommande upplevelser av våld hindrar trygg anknytning, utveckling av tillit och hjälp med att reglera känslor
- Oroliga, utagerande, avskärmade, avstängda
- Fixering vid våld/skräck, hög spänningsnivå
- Smärta, somatisering
- Minnesförmågan påverkas av trauma

Vad händer med barnen?

RÄDSLÅ

- Tar på sig skulden
- Försöker ställa till rätta
- Försöker hindra våldet
- Skyddar sig på olika sätt

HAT

- Mot den förälder som slår
- Mot den förälder som låter det ske

IDENTIFIKATION

- Med den som utövar våldet, för att överleva
- Med den som blir utsatt, för att överleva

Hur kan det pågå så länge?

BEROENDE

- Känslomässigt/ekonomiskt/socialt
- Växling våld-värme
- Normalisering av våldet
- "Jag är inte värd bättre"
- Hot om utvisning
- Skuld/skam
- Barnen
- Svagt stöd från omgivningen

RÄDSLÅ

- Hotad
- Riskerar eget och barnens liv

MEDBEROENDE

- Den som utövar våldet "går under" om den våldsutsatta lämnar
- Hopp om förändring

Att "reparera"

Jag har gjort dig illa!

Be om förlåtelse!

Försoning!

Att "förlåta" sig själv!

VILKA FAKTORER BESTÄMMER "MAKT"-FÖRHÅLLET I EN
PARRELATION???

VEM HAR ANSVARET FÖR.....?

VEM ÄR BÄST PÅ.....?

VEM BESTÄMMER OM.....?

VEM HAR.....?

FÖRÄLDRASKAP?

EKONOMI?

FAMILJENS "SOCIALA LIV?"

SEX?

INTEGRITET?

VÅLD?

**KULTUR?
SAMHÄLLE?**

KUNSKAP?

**VERBAL
FÖRMÅGA?**

**SJÄLVSTÄNDIG ELLER
BEROENDE?**

**HEMLIGHETER –
HÅLLHAKAR?**